

Ha már kialakult az állandó hallgatóközönség, hosszabb műveket is olvashatunk fel folyamatosan. Móricz: Árvácska, Rózsa Sándor; Mikszáth: Szent Péter esernyője; Veres Péter: Próbatétel; Illyés Gyula: Puszták népe; Szabó Pál: Új föld stb.

Amint említettem, a felolvasások sikerének másik biztosítója a jó felolvasó. Csak az vállalkozzék felolvasás tartására, aki folyamatosan, kellemes hangon, színesen tud olvasni. Minden felolvasásra gondosan fel kell készülni. A felolvasónak mindenekelőtt ismernie kell hallgatóssága összetételét, műveltségi fokát, érdeklődési körét. Még a gyakorlott felolvasó is olvassa el hangosan előre a szöveget, hogy olvasása zökkenésmentes, élvezetes legyen.

A felolvasás előtt rövid bevezetést kell tartani. Ebben néhány szóban emlékeztünk meg a mű írójáról, hozzuk kapcsolatba valami módon a művet a hallgatóközönséggel. A bevezetés csak néhány percnyi legyen. Ha a felolvasandó műben magyarázatra szoruló részek vannak, a magyarázatot is a bevezetőben kell megadni. Az előforduló idegen szavakat, kifejezéseket előre kijegyezzük. A szöveget csupán kisebb magyarázatok szakíthatják meg. Pl. idegen szavak, kifejezések magyarázata.

A felolvasást rendszerint beszélgetés követi az íróról, a felolvasott mű mondanivalójáról. Ezek a beszélgetések ne

legyenek erőltetettek. Inkább maradjanak el, mintsem a felolvasó »szóljanak hozzá az elvtársak!« sablonos mondattal erőltesse a hozzászólást.

A felolvasásokat a napilapok érdekes híreivel is változtatossá, színessé tehetjük. Kerülni kell azonban a szemináriumszerű sajtómegbeszélést.

Falun rövid mezőgazdasági könyvek felolvasását is meg lehet kísérelni. Ezt azonban csak akkor, ha a könyvtáros előzetesen tanulmányozza, melyik az a mezőgazdasági kérdés, amelyik az adott körülmények között valóban érdeklődésre számíthat és erre csak a tárgy iránt érdeklődőket kell meghívni. Ahol pl. méhészkedéssel foglalkoznak, azok számára méhészeti szakkönyvből, a fejögülyások részére takarmányozással, vagy borjűneveléssel, asszonyoknak baromfityénészéssel, baromfibetegségekkel foglalkozó könyvekből olvashatunk fel.

Amit a felolvasások kérdéséről elmondtam, legfeljebb csak az elinduláshoz elég. Könyvtárosaink, főleg a főhivatású falusi könyvtárosaink feladata, hogy megkeressék a falusi felolvasások, olvasóköri legjobb módszert és ezt közkinccsé tegyék. »A Könyvtáros« mindenkor örömmel közli az erre vonatkozó hasznos tapasztalatokat.

SALLAI ISTVAN

az Orsz. Széchényi Könyvtár helyettes vezetője

VITA

Olvassanak-e a gyenge tanulók?

A KÖNYVTÁROS decemberi számában felvetett kérdést igen érdekesen vizsgálja meg dr. Tóth Béla tanítóképzőintézeti tanár — a középiskolás diákok szempontjából. Fejtegetésében alapos okfejtéssel mutat rá, hogy még a gyenge tanulót sem szabad eltiltanunk az olvasástól, mert óvatos és tervszerű irányítással éppen a könyvtár használata segítheti a gyenge tanulót iskolai munkájának megjavításában.

E minden ízében érdekes probléma megvilágításához én, mint egy tanyai iskola tanítója és egyben a tanyai népkönyvtár vezetője, szeretnék saját tapasztalataimmal hozzájárulni. Szívesen

teszem ezt, mert úgy látom, hogy a tanyai tapasztalatok talán még érdekesebb következtetésekre alkalmasak, mint a középiskolák kétségtelenül sokrétű lehetőségei.

Tanyai népkönyvtárunk pontosan öt évvel ezelőtt — mint szerény vándorkönyvtár — létesült mintegy ötven kötetrel. Az eleinte lassan toborzódó olvasókat mind több és jobb könyvvel igyekeztem kielégíteni s így könyvtárunk is fokozatosan gyarapodott. Nemsokára nagyobb számú ifjúsági könyvet sikerült megszerezni s most már az ifjúságot is megpróbáltam bevonni az olvasók táborába.

Megvallom, hogy eleinte magam is azt, a pedagógusok között széltében elterjedt nézetet vallottam, hogy gyenge tanulónak nem való könyvtári könyv, olvassa csak kötelező olvasnivalóit. Ezért én is csak a jó tanulóknak adtam könyvet s ezzel is sarkalni akartam a gyenge tanulókat a szorgalmasabb tanulásra. Figyelni kezdtém az eredményt, azonban nagy meglepetésemre azt láttam, hogy a gyenge tanulókat még csak nem is érdekli az, hogy egyesek olvashatnak, ők pedig nem. Teljességgel közömbösek voltak a kérdés iránt s egyáltalán nem törekedtek jobb tanulással érdemessé válni az olvashatásra. Így az elképzelésem kátyúba jutott, a fejlődés megállt.

Ebbe természetesen nem tudtam bele-nyugodni, s kutatni kezdtém az okot. Érdeklődéseim közben, majd a családlátogatások és egyéni beszélgetések során rájöttem, hogy e gyermekek közönye a könyv iránt sokkal mélyebb gyökerű, mintsem hihetnők. Oka elsősorban a családi körülményekben keresendő. Tanyai emberek között még ma is sok olyan található, aki soha életében nem olvasott el egyetlen könyvet sem. Ha járt is két-három, esetleg négy osztályt, a gyakran ellenszenves iskolai könyvek után soha nem vett kezébe könyvet s így annak szépségeit nem ismeri, értéknek nem tartja, ebből kifolyólag a könyvolvasást egyenesen naplopásnak minősíti. Nem csoda tehát, ha az ilyen családok gyermekeit nem érdekli a könyv. Sőt azt is megállapítottam, hogy nagyon gyakran éppen ebből a könyvundorból ered a gyenge tanuláskor is, hiszen nincs előtük tekintélye a könyvnek, szinte lenézéssel beszélnek arról, aki könyvből tanul valamit. A tanyai szülő az iskolából hazatérő gyermekét azonnal munkába fogja, állatok gondozására, legeltetésére állítja be s az így siváran eltelt nappal után nem következik a meghitt esti családi kör sem, mert a gyéren világított szobában még a napi kötelező leckével sem tud megbirkózni a gyermek, nem-hogy szórakoztató vagy éppen nevelő hatású könyveket olvashatna.

E szomorú tények felismerése után én is taktikát változtattam. Beláttam, hogy a gyenge tanulóknak a tankönyvek iránti közönyét is az érdekes és szórakoztató könyvek segítségével kell és lehet legyőzni. Ha a gyermek megszereti az olvasást, érdekesnek találja a könyvet, utána könnyebben felismeri majd a ta-

nulásra szolgáló könyv érdekességét is és jobban fog tanulni. De az olvastatás egyúttal az olvasási készség fejlesztését is szolgálja, hiszen eddig éppen azért is nem tudott a gyermek jól olvasni, mert nem is vett könyvet a kezébe.

Lestem tehát az alkalmat, hogy mi módon tudnék egy-egy könyvet a gyenge tanuló kezébe is csempészni. A már kialakult szigorú elvet egyszerre nem lehetett felborítani, de egy-egy jobbacskára felelet, vagy egy dicséretes cselekedet alkalmat adott arra, hogy engedjek szigorúságomból és a legközelebbi könyvosztáskor a gyengébb tanuló kezébe is odacsúszttam egy érdekes olvasnivalót. A fokozatosság elvét betartottam. Eleinte főképpen csak képes-, mesékönyveket adtam, azokat a tanítás anyagába is bevontam. Később nagyobb terjedelmű, de még mindig rövid lélekzetű könyveket olvastattam velük s azok felől is érdeklődtem, kérdezősködtem. A könyveket kezdték megszeretni, lassanként a tehén vagy malac legeltetése közben is olvastattam s most már maguktól is kérték, keresték a könyvet. Egyszeribe odafejlődött a helyzet, hogy a következő iskolaév elején az egész úttörőcsapattal megszerveztük az olvasómozgalmat s ma már minden úttörő tagja a népkönyvtárnak. Sőt nemrégiben még az egyik nem úttörő gyermek is jelentkezett tagnak, megtoldva kérését azzal, hogy az édesanyjának is adjak valami jó olvasnivalót.

A könyvek segítenek bennünket a tanításban is, a gyengébb tanuló olvasási készségét erősítik, érdeklődésüket fokozzák, látókörüket szélesítik s ők is a művelődés egyenjogú polgárainak érzik magukat.

Van aztán még egy igen fontos eredménye a gyenge tanuló olvastatásának, ami szintén nem lebecsülendő dolog: megtöri a szülői ház közönyét a könyv, a betű iránt. Ma már nem egy olyan tanyai házzal dicsekedhetünk, ahova a gyermekeken keresztül tört be a könyv. Ez azonban már túlhaladja e kis értekezés kereteit.

Végezetül leszűrhetem tehát tapasztalataim tanulságát: igenis, adjunk olvasnivaló könyvet — megfelelő irányítással — még a gyenge tanulóknak is!

SZABÓ KÁROLY
nagycseréi tanyai tanító